

26/09/2013

**Who never doubted never half
believed.
Where doubt there truth is – 't is her
shadow**

Philip James Bailey

Over bewijs in strafzaken

- Strafproces neemt onzekerheid over misdrijf weg of beperkt het
- Absolute precisie is niet mogelijk
- Bewijsmiddelen maken onderscheid tussen schuld en onschuld

Over bewijs in strafzaken

- bewijsmiddelen dienen om verschillende scenario's te toetsen
- Alternatieve scenario's noodzakelijk
- Bewijsmiddelen kunnen verschillende scenario's bevestigen/bewijzen
- Beyond a reasonable doubt

Over bewijs in strafzaken

- Politie moet zoeken
- Zoeklijnen worden nadien uitgezet
- Scenario's getoetst
- Geen absoluut bewijs!

Over bewijs in strafzaken

- Waarom zou ik dit bewijsmiddel moeten geloven?
- Peter Van Koppen 'Gerede twijfel' – over bewijs in strafzaken
- Crombag, Van Koppen en Wagenaar 'Dubieuze zaken – de psychologie van strafrechtelijk bewijs'

Enkele cijfers

- VS: 50 procent moorden waarvoor een onschuldige werd veroordeeld was **foutief herkend door getuigen.**
- Voor verkrachtingen loopt dat op tot 88%
- 'onschuld' werd achteraf afgeleid uit DNA (sic)

Waar loopt het fout? (1)

Bij de getuige: geheugen, waarneming, reproductie

1. Werking geheugen

2. Waarneming

Dit gebeurt holistisch/globaal

Herinnering is **onafhankelijk** van wijzigingen in het gezicht

Line-up

Getuige wordt onderworpen aan oslo-confrontatie. Hij zegt dat hij de dader goed heeft kunnen zien. Deze bevond zich op +/- 80 m afstand. Het was al donker, maar het licht van een lantaarnpaal scheen op de dader.

Afstand gecombineerd met lichtsterkte

- Onder ideale omstandigheden op 80 m details van 2.5 cm onderscheiden
- Lantaarnpaallicht: details van 10 cm onderscheiden

Toetsen vb door schaakbordpatroon met witte en zwarte blokken van 10 op 10 cm

- Een gezicht meet +/- 15 bij 25 cm. Dus 1 à 2 elementen max waarnemen = te weinig om onbekend persoon later te herkennen

Waar loopt het fout? (6)

- Hoe dader gezien: 'en face' of 'en profil'?
- Indien 'en profil' gezien en herkenning wordt 'en face' uitgevoerd: fout-positieven neemt sterk toe (van 1.5 naar 8.3 %)!
- Crossraciale herkenning, tijdsduur contact,
...

Waar loopt het fout? (7)

Getuige

3. Reproductie

'de verkeerde' herkennen

- Omstaandereffect (televisie-experiment: 6 foto's: 13% kijkers wezen dader aan, 19% overstekende man, 23 % andere figuranten, 32% dader is er niet bij?...)

Waar loopt het fout? (8)

- Aanpak politie

- Osloconfrontatie

- Lastig ! vb moedervlek in aangezicht, gekwetst, scheert zich kaal,...

26/09/2013

OP WIE MOETEN DE FIGURANTEN LIJKEN?

- Op de beschrijving of op de verdachte?
- SUSPECT-MATCHED? Wordt vaak zo gedaan, maar
 - Verdachten en figuranten moeten allen voldoen aan signalement dat de getuige gaf (= descriptor-matched)
 - Geen van de getoonde personen mag opvallen tussen de rij van anderen (maar mogen dus wel van elkaar verschillen).

Hoe testen?

TESTOBSERVATOREN

- Toetsing met collega die de zaak niet kent
- Geef hem het signalement en de omstandigheden van het misdrijf
- Vraag hem te raden wie de verdachte is
- Als hij dit kan, is de opstelling oneerlijk
- Als hij dit niet kan, neemt de bewijskracht toe van de uitgevoerde confrontatie

Noot: test Doob en Kirschenbaum

Waar loopt het fout? (9)

Wie al line-up georganiseerd?

Eigen onderzoek?

Onbewuste beïnvloeding – enkele vb

- Vooraf reeds gezien in commissariaat door ooggetuige
- Door tolk die verdachte (kan) kennen (plaats in het lokaal !)

Diagnostische waarde line-up (labotesten): 70/1 > 20/9

	Bewijsmiddel		
Werkelijkheid	Herkent verdachte	niet	totaal
Is dader	70	20	90
niet de dader	1	9	10

Telefonie-onderzoek

MASTBEPALING

- Alibi
- Detecteren mededaders
- Bepalen PD vb R.J.
- ...

Wat kan wel (1)

- Een **WAARSCHIJNLIJKHEIDSUITSPRAAK** over onderzoeksbevindingen in het licht van hypothesen:
- De bevindingen van het onderzoek zijn
 - Ongeveer even waarschijnlijk ... (als)
 - Iets waarschijnlijker
 - Waarschijnlijker
 - Veel waarschijnlijker
 - Zeer veel waarschijnlijker

Wanneer hypothese 1 juist is, dan wanneer hypothese 2 juist is
- Of
Omdat ... kan ik **geen oordeel geven over de waarschijnlijkheid** van de bevindingen in het licht van de hypothesen

Wat kan wel (2) - Voorbeeld

- Hypo 1: De gsm was ten tijde van het misdrijf in de directe omgeving van het misdrijf
- Hypo 2: De gsm was ten tijde van het misdrijf in de directe omgeving van het woonhuis van de verdachte
- Hypo 1 en 2 moeten elkaar wel uitsluiten, daarom kwantificeer 'directe omgeving' vb binnen straal van 1000 meter

Deventer moordzaak

- 25 sep 99 - moord op weduwe Romeijn. Haar financieel adviseur was de hoofdverdachte. Eerst vrijspraak, veroordeeld, dan 12 jaar na herziening
- Cruciaal voor het alibi is het telefoongesprek dat hij toen voerde. De Nederlandse collega's hebben dit technisch uitgebreid getoetst met
 - een computersimulatie
 - een gewone gsm te testen
 - een auto vol technische meetapparatuur

Telkens andere mast aangestraald dan tijdens de feiten

- Buitengewone omstandigheden?
- **'profielen van een beladen atmosfeer'**.
- Ton Derksen *'het OM in de fout'*.

26/09/2013

Besluit telefonie – lokalisatie

- Er is geen éénduidige, gevalideerde methode voor dit soort onderzoek
- Onderzoekers gebruiken mix van kennis, ervaring en intuïtie
 - Kan goed gaan, maar ook erg fout
 - In PV's: veel **te stellige** conclusies
- Ter overweging: Er wordt (begrijpelijk) alleen naar de lokalisatiegegevens van de verdachte (gsm) gekeken (>< significante steekproef)